

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

«ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ»

збірник статей

XII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ:

«МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: НАУКОВІ ДИСКУСІЇ»

«TIME OF ART EDUCATION»

collection of articles

XII ALL-UKRAINIAN

SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

«ART EDUCATION: SCIENTIFIC DISCUSSIONS»

24 березня 2023 р., Харків, Україна

March, 24, 2023, Kharkiv, Ukraine

УДК 37.032

Редакційна колегія:

Соколова А. В. – в. о. зав. кафедри музичного мистецтва, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Фомін В. В. – декан факультету мистецтв, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Юр'єва К. А. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Беземчук Л. В. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Васильєва О. В. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Данилюк М. М. – доктор філософії, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Донченко Л. І. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Ткаченко М. О. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Бурма Г. В. – кандидатка наук, доцентка, старша лаборантка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Протокол №4 від 19.04.2023 р.

У збірнику статей представлені матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мистецька освіта: наукові дискусії». Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Час мистецької освіти «Мистецька освіта: наукові дискусії»: зб. статей XII Всеукраїнської наук.-практ. конф., (24 березня 2023) / заг. ред. А. В. Соколової. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023, 151 с.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська.

здобуття ступеня канд. пед.наук: спец. 13.00.02 – “Теорія та методика музичного навчання”, К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2003 20 с.

2. Козир А.В. Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: монографія. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. 380 с.

3. Лі Сянчжень. Професійна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва в навчально-виховному процесі університету як естетико-педагогічна проблема. Мистецька освіта в контексті глобалізації та полікультурності. Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. С.52-55.

4. Проворова Є. М. Особливості музично-педагогічної комунікації вчителя та учнів на уроках музики. Теорія та методика мистецької освіти. Наукова школа Г. М. Падалки. Колективна монографія. Під наук. ред. А.В. Козир. Вид. друге, допов. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. С.276-284.

5. Цзінь Нань. Особливості вокальної підготовки студентів з КНР в інститутах мистецтв України. Теоретичні та методологічні засади неперервної мистецької освіти: зб. матеріалів наук.-методол. семінару. Чернівці, 2009. С.191-192.

6. Ха Ту. Творчий підхід до вокального навчання студентів з Китаю. Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Вип. 729: Педагогіка та психологія. Чернівці: ЧНУ, 2014. С.154-160.

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Юе Цзунлян

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету мистецтв, 61МК групи
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Наукова керівниця – докторка педагогічних наук, професорка
кафедри музичного мистецтва Матвеєва О. О.

***Анотація.** У статті розкрито основні положення сучасного процесу формування ціннісних орієнтацій фахівців, зокрема, вчителів музичного мистецтва. На прикладі європейських та українських нормативних актів та документів показано важливість врахування принципів рівності, свободи,*

безпеки особистості. Наведено приклади положень про ціннісні засади освіти українських педагогів.

Ключові слова: ціннісні орієнтації, формування, вчителі музичного мистецтва.

Annotation. The article reveals the main provisions of the modern process of formation of value orientations of specialists, in particular, music teachers. On the example of European and Ukrainian normative acts and documents, the importance of taking into account the principles of equality, freedom, and personal safety is shown. Examples of provisions on the value principles of the education of Ukrainian teachers are given.

Key words: value orientations, formation, teachers of musical art.

Постановка проблеми та її актуальність Сучасність висуває нові завдання для вдосконалення підходів до теоретичного розуміння мистецької педагогіки та реалізації необхідності фактичної зміни освітніх визначених орієнтирів. Змістом мистецької освіти є система педагогічно адаптованих художньо-практичних умінь, навичок, знань, компетентностей та досвіду ціннісного ставлення до мистецтва, творчої діяльності. Сучасний розвиток мистецької освіти акцентує увагу на формуванні ціннісних орієнтацій майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Система людських цінностей та їх існування в конкретному історичному суспільстві завжди була предметом дослідження як всесвітньовідомими вченими-філософами (Аристотеля, О. Канта, К. Ясперса, Ж.-П. Сартра, Г.-Г. Гадамера, та ін.), так і українських науковців (С. Анісімова, І. Беха, М. Боришевського, М. Романенка, П. Кононенка, М. Марчука, Р. Сеульського, О. Висоцької, О.Сухомлинської). У філософських дослідженнях закордонних вчених утверджується думка, що людина втрачає свій сенс поза аксіологічною сферою буття, тісно пов'язаною з навчальним процесом. Українські науковці наголошують на тому, що навчання і виховання завжди перебувають у постійній взаємодії, а філософське осмислення даного процесу з позицій аксіології сприяє удосконаленню суспільства.

Метою статті є спроба визначити основні положення процесу формування ціннісних орієнтацій фахівців.

Виклад основного матеріалу. Пошук підходів у формуванні ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя музичного мистецтва зумовлений перш за все тим, що проблема духовного становлення молодого покоління у всі часи була значущою для розвитку як особистості, так і суспільства в цілому.

У Національній доктрині розвитку освіти України відзначено, що освіта повинна бути гуманістичною, а загальнолюдські цінності, життя і здоров'я

людини, її вільний розвиток – пріоритетні позиції у функціонуванні освітньої сфери [1]. У зв'язку з цим виховний процес з підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва актуалізує процеси залучення до духовних і матеріальних цінностей суспільства, традицій і культури через власну активність особистості.

Зазначимо, що вибудовування аксіологічної основи освітньої стратегії підготовки учителів ґрунтується на загальнокультурних цінностях, що є засадничими в просторі міжкультурної взаємодії. Вони проголошені у ст. 128 Договору Європейського Співтовариства і хартії соціальних прав, прийнятою Радою Європи (1989). У контексті проблематики пошуку аксіологічних ідей нової освітньої стратегії підготовки фахівців важливим є врахування принципів рівності, свободи, безпеки особистості. Передусім важливими є поняття, що отримали визнання європейської спільноти, а саме: позитивна освіта з урахуванням індивідуальних потреб людини та тих, що є домінуючими на ринку праці; розвиток універсальних здібностей до яких належать: самостійність, відповідальність, сформоване критичне мислення, робота в групі (команді), комунікація.

Заслуговує на увагу практика розвитку європейської свідомості молодих громадян у країнах Європейського Союзу, де метою освіти, зокрема й професійної є створення умов для розвитку нового типу особистості: високоморального й відповідального громадянина, готового змінюватися й змінювати світ довкола себе. В європейському освітньому просторі концепції загальної культури молоді інтегрує гуманістичну, наукову й технологічну складові. Саме культура становить основу розвитку ідентичності людини, сприйняття світу й усвідомлення результатів власних дій.

Складність у підготовці фахівця полягає в тому, що знання швидко втрачають свою освітню, процесуально-діяльнісну функції в інформаційно-мобільному полікультурному суспільному вимірі. З іншого боку, нове покоління людей має нові потреби, що зумовлюють чутливість усього процесу підготовки учителів.

У історичному та освітньому контексті ХХ століття українські педагоги долучилися до розвитку положень про ціннісні засади освіти. Дуже цікавим є досвід попереднього покоління українських педагогів щодо соціального та соціокультурного середовища як фактору розвитку особистості.

На початку ХХ століття Я. Чепіга у статті «Народний учитель і національне питання» розвинув ідею про роль природи та соціального середовища для розвитку дітей. Ці ідеї не втратили актуальності й під час розбудови нової української школи. За словами Я. Чепіги, школа не враховує характеристики природи та соціально-культурних факторів далека від дітей, їхніх переживань і потреб [4, с. 15-24].

В умовах розбудови Нової української школи цікавими є наукові ідеї С. Русової. Вчена приділяла багато уваги розкриттю різних аспектів впливу соціально-культурного середовища на розвиток особистості, виховання почуттів та підготовки до громадянського життя. С. Русовій належить авторське тлумачення понять «осередок соціального життя і соціальних взаємовідносин» [3, с. 147].

У руслі дослідження аксіологічного концепту нової освітньої стратегії значущою є думка А. Ярошенко про взаємозв'язок стратегій розвитку культури та досвіду індивідуально особистісного життя [5, с. 91]. Означена ідея є важливою для розуміння вартості минулих здобутків соціально-культурного зростання для вибудовування індивідуально особистісних стратегій, що ґрунтуються на базових цінностях.

Свій погляд на проблему ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя висловлює О. Отич. Науковиця вважає, що його гідний потенціал формується на основі того, що система цінності певного вчителя адаптується до ієрархії цінностей суспільства та освітніх систем.. На думку авторки, він охоплює *гуманістичні цінності*, що утворюють гуманістичну спрямованість особистості педагога; *педагогічні цінності*, що створюють основу для здобуття ним педагогічної майстерності та неперервного професійного самовдосконалення; цінності творчості, які підтримують інтерес і творчу активність педагога та учнів у навчально-виховному процесі й забезпечують його найвищі результати; *естетичні цінності*, які сприяють досягненню високої естетики професійно-педагогічної діяльності і перетворюють її на педагогічне мистецтво [2, с. 7].

Досліджуючи аксіосферу гуманістичної педагогіки О. Отич приходять до висновку про важливість на сучасному етапі розвитку вищої освіти науково-мистецької парадигми як методологічного орієнтиру і як моделі постановки й розв'язання проблеми проектування аксіологічно, акмеологічно й творчо зорієнтованого змісту та розробки розвивальної креативної технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на засадах інтеграції мистецтва з науковими теоріями навчальних дисциплін та інтерактивними художньо-творчими формами і методами навчання [2, с. 7].

З позицій змісту та технологій мистецької педагогіки, підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва важливим є затосування аксіологічно зорієнтованих змістових компонентів та організації навчання для формування ціннісних орієнтацій майбутніх вчителів музичного мистецтва.

На розвиток світогляду, свідомості та поведінки молодого покоління могутній вплив мають засоби масової інформації, комунікаційно-інформаційні технології із їхньою загрозою віртуалізації людської свідомості, коли зникає межа між реальністю та ілюзією. Маніпулювання нестійкими ціннісними

установками молоді, створення уявних світів, стандартизація мислення призводить до знеособлення особистості, яка втрачає здатність спиратися на свій досвід, розвивати розумові здібності.

Висновки. Отже, проблема цінностей в освіті є предметом осмислення на різних етапах цивілізаційного вибору. У руслі модернізації освіти в Україні йде пошук нових моделей підготовки учителів. Вважаємо, що за цих обставин, формування аксіологічних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва є першочерговим завданням. Як засвідчує досвід, збільшення кількості навчальних дисциплін, спецкурсів не веде до стратегічних результатів щодо підвищення якості освіти. Актуальним стає розроблення освітніх програм, що мають вибудовуватися на ціннісних засадах і забезпечувати інтеграцію знань про розвиток людини у всіх вимірах: психофізичному, культурному, соціальному.

Список використаних джерел

1. Національна доктрина розвитку освіти України. URL: <https://ips.ligazakon.net/>
2. Отич Олена. Аксіосфера гуманістичної педагогіки. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/>
3. Русова С. Вибрані педагогічні твори: у 2 кн. Кн 1. К.:Либідь, 1997. 272.
4. Чепіга Я. Народний учитель і національне питання. Світло. 1912. №1. 15–24.
5. Ярошенко А. О. Ціннісний дискурс освіти: монографія. К.: 2004. 156.

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Кулікова С. В.

кандидатка педагогічних наук, доцентка
кафедри мистецької освіти
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна

Анотація. У статті автор розглядає проблему впровадження інтерактивних форм навчання в мистецькій освіті, що є наразі одним із найбільш важливих напрямів удосконалення підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва в сучасному освітньому просторі. До найбільш ефективних інтерактивних прийомів навчання, які сприятимуть формуванню

<i>Олег Лавренов</i> СПІВОЧЕ ДИХАННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ У ВИХОВАННІ ПРОФЕСІЙНОГО СПІВАКА	40
<i>Сун Ваньпен</i> ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ (В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ З ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ)	43
<i>Лоу Іян, Ао Чжені</i> ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У КЛАСІ ПОСТНОВКИ ГОЛОСУ (на прикладі художньо-пізнавального аналізу твору)	48
<i>Юе Цзунлян</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	52
<i>Світлана Кулікова</i> ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	56
<i>Ао Чжені, Лоу Іян</i> ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНИХ УМІНЬ МАГІСТРАНТІВ ІЗ КНР НА ФАКУЛЬТЕТАХ МИСТЕЦТВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ	62
<i>Ян Сіньхуей</i> ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	66
<i>Лариса Беземчук, Маргарита Голота</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ НУШ	71